

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

Vultum esse dictis ipsis accomodandum, & gestum, & uocem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

Alter a diuisione salforum dictorum.

Est & alia salforum diuisione, ut alterum dicax sit, ueruntamen non urbanum, sed rusticatum, aut seruile potius, Alterum autem quod urbanam educationem referat. Namq; apud Ciceronem Antonius Crassum dicit uerustissimum esse atq; urbanissimum, pari quoq; modo grauiissimum atque seuerissimum. Posterioris generis exempla sunt hæc, Ostentabat Pomponius & quidem iactanter uulnus ore exceptum in seditione Sulpitiana, quod ipse tamen passum se pro Cæsare pugnantem gloriabatur. Ibi Cæsar et false admodum, et urbanissimum in modum, Nūquā fugies respexeris inquit. Itaq; et momordit illum Cæsar, et ab urbanitate nō recessit. Alūnus qdam meus nō inurbane educatus, cum obiceretur ei, quod pater araret, At mater, respondit, tua ubera locat. Itaq; in re quamuis conuiciosa, non minus tamen urbane respondit, quam false. Prioris uero generis hæc erunt, Contendebant hominuli duo, cumq; alter per pupugisset hoc dicto alterū, Verba tua uentiq; mihi bene olent, tum alter, quod uidelicet loqui a tergo consuesti. Spurce nimis, & seruiliter. quale Plautinum illud, Obturat ne in ferriorem gutturem? Hoc uero perquam rustice nam dicenti cuiquam inter lacessendum, Caprinum bibe, quo pulmones refrigeres, tum alter, Tuum si se quar exemplū hircinum potius demulserim. Sed hæc quæ rusticana dicimus ac seruilia, pleraq; obscena sunt et scurrilia. exemplum est, Regij stabuli magister famulos increpabat, equile immun dum quod esset, Tum unus ex ijs, Videlicet enite scere stabulum uis, quo stabulariorum ipse nuptias celebres. Eiusmodi hæc & spurcatur, & ciuiliū conuentu hominum omnino indigna sunt, et ab ore auribusq; facietorum, atq; ingenuorum hominum procul repellenda.

Vultum esse dictis ipsis accommodandum,

& gestum, & uocem.

Summo autem studio id uidendum, quo dictis ipsis uultus accedat, & (qua opus est) gestus quoq; sit accommodatus, ac perquam concinnus. Secus enim dicteria non modo gratiam suam non retinent, sed is qui dicit apparet etiam absurdior, ut si nō fiat ex eo ridiculus, efficiatur tamen parum gratus, habeaturque haudquaquam siue politus ciuis, siue satis sodalitij studiosus. Quod que de uultu præcipimus, de que gestu, in uoce etiam seruandum ducimus, nam & ipsa in flexiones ac modulos suos habet. Per multa enim tum inepta apparebunt, tum

parebunt, tum frigida, hæc illis si defuerint, quæ suapte quidem natura lepida sunt & bella. Id tamen considerandum, aliam rationem esse debere facitorum atq; ingenuorum hominum, aliam mimorum, ac theatralium ludionum, in quibus interdum obscenitas ipsa, spurcatioq; cum scurrilitate, ac petulantia non commendetur modo, uerum etiã si absuerit, desideretur. Quo'circa in his ipsis immoderatiores qui fuerint, nimiq; imitatores, mimorum potius è numero habendi sunt, quàm facitoru, theatroq; ac spectaculis magis digni.

Mimici & theatralia parum facietis conuenire.

Nec uero imitatio tantum ipsa dum nimia quidem sit, fugtanda est, uerum etiã dicta quædam, quæ mimici sint potius, aut parasitici, q̄ ingenua, confessionibusq; ac sermonibus, de quibus dicimus, male conuenientia. qualia hæc ex Plauto, quæq; alia eorum similia, Qui edisti, multo fecisti sapientius. qui non edisti saturi fite fabulis. Item, Dū ludi sunt in popinam pedisse qui irruptionem facite. Delectant hæc populum, suntq; mirum in modū auribus populariū apta, et ad inuitandum risum, et ad detinendum spectatores in subsellijs, seu ne satietate afficiantur, seu dum pati nequaquam possunt spectandi morã. Quid illud quàm festiuum, quàm ridicularium? Vn noctuã afferri, quæ tu tu usq; dicat? Et, Assum apud te eam. At ego elixus sis uolo. Delectant hæc mirifice, quid enim histrionia popularius? Ac fieri quidẽ potest, ut quandoq; quanquam rarenter in ore tamen ingenui, ac faceti uiri commendentur hæc eadem, quæ suapte natura omnino tamen dedeant. At hoc & populare admodum, & theatrium, Digtos in manibus non habent. Quid iam? Quia incedunt cum anulatis auribus. Et illud, Perpetuon ualuisi. uarie. Caprigenū hominum non placet mihi, neq; pãtherinum genus. Hæc inquam, quæq; huiusmodi sunt, uel suauissimum esse condimentum uideri, ac iure quidem possunt relaxationum earum, quas ipsi quærimus, quæq; ut quæramus, natura ipsa & hortatur & commonet.

E' silentio interdum risum gigni.

Dicere uix quidem ausim, dicam tamen, nec parum quidem libenter, etsi facetus uir in dictis, responsisq; decenter uer satur, ad iocum quidem, honestamq; ad relaxationẽ ac quietem accomodatis, tamen ipse quandoq; uidi mirificam excitari risum, suauissimamq; gigni recreationẽ